

ЦИЛЈЕВА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера
 За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
 За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.
 Претплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.
 Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25. пр.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Одговорни уредник: Д-р Иво Јовићевић

Претплата се шаље поштанском унутњицом непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије, г. Вељку Рамадановићу, к. п. агенту у Нотор. Доноси се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.
 Огласи се шаљу администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број од пет цифара из пет полова по 4 паре за први пут, а за сваки даљи пут по 2 паре, из виших слова сразмјерно више.

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Војног, а на основу чл. 162. закона о устројству војске производимо:

у чин војно-судског капетана артиљеријског поручника Марка М. Мартиновића, свршеног питомца Александровске Војно-Судске Академије у Петрограду, са старјешинством од 23. априла 1910. године, и постављамо га за ађутанта Нашег Министра Војног.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Цетиње, 15. септембра, 1911. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Војни,
 Бригадир сердар Ј. Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Војног, а на основу чл. 154. закона о устројству војске производимо:

У чин артиљеријског потпоручника Митра М. Поповића, свршеног питомца артиљеријског одјељења Царско-Краљевске Војно-техничке Академије у Медлингу.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Цетиње, 15. септембра, 1911. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Војни,
 Бригадир сердар Ј. Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашега Министра Правде, Заступника Нашег Министра Просвјете и Црквенијех Послова ријешили смо и рјешавамо:

да се на основу чл. 21. закона о чиновницима грађанског реда уважи оставка на државну службу Митру Јовићевићу, вршиоцу дужности секретара обласног суда у Никшићу, и Михаилу Вуковићу, писару обласног суда у Шавнику.

Наш Министар Правде, Заступник Нашега Министра Просвјете и Црквенијех Послова, нека изврши овај указ.

Цетиње, 15. септембра 1911. г.

НИКОЛА с. р.

Министар Правде,
 Заступник
 Министра Просвјете и Црк. Послова,
 Мило Дожић с. р.

МИ
НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Заступника Нашег Министра Просвјете и Црквенијех Послова, Нашег Министра Правде, ријешили смо и рјешавамо:

да се Срегену Вукосављевићу, контракталном писару I. класе Министарства Просвјете и Црквенијех Послова, уважи оставка на државну службу.

Заступник Нашег Министра Просвјете и Црквенијех Послова, Наш Министар Правде, нека изврши овај указ.

Цетиње, 15. септембра 1911. г.

НИКОЛА с. р.

Заступник
 Министра Просвјете и Црк. Послова,
 Министар Правде,
 Мило Дожић с. р.

Резултат избора нар. посланика

у варошима:

Цетиње: д-р. Лазар Томановић, председник Министарског Савјета;

Подгорица: Мило Дожић, министар правде и заступник министра просвјете и црквенијех послова;

Никшић: Јово Голијанин, трговац;
 Бар: Филип Јерговић, министар финансија и грађевина;

Улцињ: Јусуф-бег Ресулбеговић, општински судија;

Колашин: Павле Вујишић, великосудија;

у капетанијама:

кантонско-ријечка област:

капетанија цетињска: Никола Шпадијер, рачуноиспитач главне државне контроле;

капетанија његушко-ћеклићска: Стево Пророковић, трговац;

капетанија цуцка: Саво Кривокапић, управник царинарнице;

капетанија чевско-бјеличка: Јанко Милић, великосудија;

капетанија граховска: Тодор Булаћ, трговац;

капетанија рудинска: Душан Вукотић, вршиоц дужности председника главне државне контроле;

капетанија пјешивачка: Богдан Перуновић, посједник;

капетанија команско-загарачка: Петар Радовић, племенски капетан у пензији;

капетанија цеклинско-добрска: Шако Филиновић, члан главне државне контроле у пензији;

капетанија доњо-цеклинска: Андрија Јовићевић, учитељ;

капетанија љуботињско-грађанска: Јоко Калуђеровић, посједник;

зетско-брдска област:

капетанија вражегрмска: Недо Михаиловић, свештеник;

капетанија павковићка: Перо Јовановић, свештеник;

капетанија петрушинска: Саво Бошковић, управник царинарнице;

капетанија мартинићка: Раде Радовић, обласни судија;

капетанија спушка: Ђуро Вучинић, посједник;

капетанија пиперска: Вукашин Божовић, бивши официр;

капетанија љешкопољска: Шако Раичевић, управитељ централног казненог завода;

капетанија зетска: Саво Вулетић, председник обласног суда на Цетињу;

капетанија подгоричка: Милисав Шаковић, обласни судија;

капетанија горњо-кучка: Божо Вујошевић, свештеник;

капетанија доњо-кучка: Милета Поповић, учитељ;

капетанија затријебачка: Душан Греговић, министар иностраних дјела;

никшићска област:

капетанија никшићска: Вуко Кривокапић, трговац;

капетанија требјешка: Шћепан Мартиновић, великосудија;

капетанија луковска: Марко Ђукановић, министар унутрашњих дјела;

капетанија жупска: Милисав Бојовић, посједник;

капетанија ускочка: Марко Требјешанин, свештеник;

капетанија дробњачка: Јован Мемедовић, бив. чиновник;

капетанија језерско-шаранска: Миња Карацић, трговац;

капетанија планине пивске: Ристо Јокановић, земљорадник;

капетанија жупе пивске: Симо Пејовић, свештеник;

капетанија голијска: Спасоје Каранкаш, посједник,

капетанија опутно-рудинска: Новица Николић, погранички политички комесар;

капетанија бањска: Митар Килибарда, посједник;

морачко-рочачка област:

капетанија горњо-морачка: Сава Драговић, председник обл. суда у Колашину;

капетанија доњо-морачка: сердар Ристо Радовић, обл. судија;

капетанија рочачка: Никола Булатовић, учитељ;

капетанија колашинска: Бећо Влаховић, ком. у пензији;

капетанија пољска: Блажо Анђелић, бив. плем. капетан;

васојевићска област:

капетанија љеворачка: Милета Поповић (Гаранчић), бив. племенски капетан;

капетанија краљска: Тодор Лекић, посједник;

капетанија андријевачка: Зарија Вуковић, председник обласног суда на Андријевици;

капетанија полимска: Михаило Јелић, капетан у пензији;

капетанија величка: Радуде Стаматовић, обласни судија;

капетанија шекуларско-грепачка: Алекса Чукић, учитељ;

јирморско-црмничка област:

капетанија барска: Јаков Врегеничић, посједник;

капетанија мркојевићска: Асан Андрић, посједник;

капетанија улцињска: Петар Лека Добрецовић, посједник;

капетанија крајинска: Дервиш Омербашић, обл. судија;

капетанија шестанско-селачка: Лука Ивовић, свештеник;

капетанија горњо-црмничка: Јоко Гојнић, учит. заступ.;

капетанија доњо-црмничка: војвода Петар Војводић, економ.

У капетанијама: липовској, братоножићској и љешанској избори нијесу довршени услед неких неправилности. Учествовање на изборима било је велико. Свуда је владао добар ред и мир. На појединим мјестима било је по три, четири и више кандидата.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Његово Величанство Краљ Господар отпутовао је јуче на Тополицу, гдје се Њихова Краљ. Височанства Краљевић Нашљедник и Књагиња Нашљедница налазе. Са Краљем Господаром отпутовали су на Тополицу и Њено Величанство Краљица и Њихова Краљ. Височанства Књагињица Ксенија и Вјера.

— Његово Величанство Краљ Господар изјавио је овдашњем посланику саучешће поводом експлозије француске оклопаче „Слобода“. Председнику Републике Његово Величанство Краљ изјавио је телеграфским путем саучешће нашта му је он срдечно захвалио. Исто тако и председник Министарског Савјета, г. д-р Л. Томановић, изјавио је овдашњем француском посланику саучешће у име владе, на коју изјаву је добио топлу захвалност од г. Селвеса, министра иностраних дјела преко овдашњег француског посланика.

— У Двору је била у понедељак у вече свечана вечера у част г. барона Сквитија, италијанског посланика, доајена дипломатског кора на Цетињу и госпође му. На вечери је био и са госпођом војни аташе при овдашњем италијанском посланству.

— Војни аташе при овдашњем талијанском посланству г. Е. Мероне допутовао је на Цетиње с госпођом.

— Приликом бављења француских туриста на Цетињу, гдје су дознали за несрећни случај, који се десио у Тулону на оклопници „Либерте“, приређен је био у катедралној цркви свечан парастос погинулим француским мрнарима. Чинодјејствовао је Високпреосвештвени Митрополит Митрофан са мјесним свештенством, у присуству Њезиног Величанства Краљице Милене, Њихових Краљевских Височанстава Књагиње Наталије, Књаза Петра и Књагињице Ксеније и Вјере, изванредног посланика и опуномоћеног министра француске републике г. Гандракса, у парад са свима Фрацузима, наших министара и великодостојника, официрског кора, чиновништва и великог броја грађанства. Од страних дипломата били су: бугарски изванредни посланик и опуномоћени министар г. Колушев, грчки отправник послова г. Тзамадос и царско-руски војни агент г. пук. Потапов са пуковницима г.г. Јегоровим, Рашчинским и Колосовом. Официрски кор био је у потпуној парад. Пред манастиром били су упарађени питомци подофицирске школе са војном музиком на челу, која није свирала. Ова импонентна тужна свечаност учинила је на све присутне дубок утисак.

О Столипину

„Новоје Времја“ пише између осталог: У лицу Столипина погинуо је храбри војник руске државе и ако није носио војнички мундир. Он је у непрестаном боју био од како је позван из Саратовске губерније, и то у боју на разне фронте. Пред њим је била револуција, по боковима су га поткопавали тамни и неискусни кругови, било је људи у позлаћеним мундирима, који су му противници били. Између свих тих противника његова великанска појава стала је мирно без колебања; и његова историјска ријеч: „не застрашите!“ — коју је изрекао одмах пошто му је кућа разнесена у штркотине, прекрасно је прозвучала по цијелом свијету.

Својим благородним у истини племићским карактером, својом великом способношћу и неуморним трудом — он је привукао срца и умове свих и постао је *уздање Русије*. Пошто је савладао револуцију, све су очи упрте у Столипина, чија појава се слијевала са идејом *закона*.....

Али се велика заслуга његова састајала у томе што се он борио с револуцијом као државник а не као глава полиције. Он је увидио да је наш *космополитизам* и родно револуцију; и да је савлада, да треба *разбудити руско народно осјећање, руско државно осјећање — национализам*. И ту је сама револуција помогла министру. Без тешких искушења револуције, глас свакога човјека на буђење руског националног осјећања, ма како генијалног, искреног и могућег, може бити да би се узалуд чуо. Овдје

се министар нашао заједно са руским народом а народ са министром. Послије читавог вијека космополитских маштања у владиним круговима — руска реална политика најпослије је ударила путем руских реалних интереса, гордога сазнања рускога достојанства, гордога сазнања руске части.

„Росија“ пише:

Сјутра ће у Кијеву бити сахрањени земни остаци П. А. Столипина, али неће бити погребено његово дјело, неће бити земљом засути путеви, које је он пробио.

Трудом његовим и његових сатрудника Русија је изведена из револуционарне буре у мирне воде развића. За његова добра рушитељи имовине земљовласника постали су заштитницима власништва. За његово доба отпочето је широко распрострањавање народне просвјете. За његово доба отпочето је градња путова по руској земљи, који везују корјените руске области са путем Далеког Истока. За његово доба младо народно представништво нашло је себи чврсту историјску основу. За његова доба поколебана државна одбрана на сушу и на мору подигнута је на пристојну висину. За његово доба успоставило се, ратом и револуцијом потресено народно газдинство.

Њему и његовим сатрудницима требало је да стварају у критичним часовима државног живота. И они су стварали чврстом руком, те њихово дјело петогодишњеће погинути. При свакоме послу може бити недостатака, али општи правац тога посла дао је стварне плодове, које не може порећи свјесна опозиција. Несавјесна опозиција хтјела би приказати владино дјеловање прошлих пет година само као борбу са иначе мислећима. Али у име чега се водила та борба тамо гдје се водила? Она се водила за добро Империје, да се створи чврст основ политичкој слободи, дарованој великодушносту Цара; она се водила да се поврати Русија на мјесто које јој по праву припада међу великим државама образованог свијета. Стара машта о политичкој слободи посљедних пет година почела је прелазити у схваћање те слободе, у мјење њом се користовати и у труд да јој се нађе чврсти историјски основ. И у томе раду требало је водити борбу не само с љевицом него и с десницом.

Проћи ће много година прије него ли обновљени државни строј навикне, пријеће у нарав, престане бити нападан са стране браниоца старине и радикалних проповједника, социјалне републике. Али ће за вазда обновљена Русија бити свезано са именом Столипина.

„Земшчина“ пише:

„Наравно, тешко је свакоме од нас растати се животом. Али смрт на своме мјесту дужности, на очи свога државног Господара, толико узвишују име те жртве дужности у сазнању цијелог народа, да пријемник Петра Аркадијевића Столипина неће се устезати пред опасношћу да изложи своју главу, ако то буде воља Божја.

Двапут не умру људи, а једну смрт нико не може избјећи. Годину прије годину кашње — није ли то све једно. Ми сви морамо прећи у вјечност. Али умријети за свога Цара — није дато свакоме. Таква смрт не само да није страшна, него напротив она је примамљива за свакога, у коме је жива вјера у будући живот, ко љуби своју отаџбину, ко служи Цара нелицемјерно.

Нека би историјска ријеч Столипинова: „не застрашите!“ — остала лозинком свих пријемника овога храброга руског човјека.

„Петроградски Лист“ вели:

Престало је бити руско срце племенитог патриоте, вјернога слуге отаџбине и Цара.

Горка је то, тужна вијест за сваког, који љуби отаџбину, коме је драга моћ и част њена.

Тек сада, када над свјежим гробом великога државника умукну патриотске страсти, тек сада ће руски људи схватити сву дубину губитка, који их је постигао.

„Петроградска Газета“ вели:

Када Русија подигне споменик Столипину, а подиће га цио руски народ, подножје споменика биће украшено двјема ријечима П. А. Столипина.

Прва Русији:

— Ја сам готов умријети за Цара....

И друга непријатељима Русије:

— Не застрашите.

Ове дзве заповједи, које неће никад заборавити руски народ — остануће дубоко сачуване у Сватаја Свјатих руске душе.

Мирослављево Јеванђеље

У времену, када се претреса питање о нестанку драгоцене српске старине Мирослављево Јеванђеље, вриједно је знати и за ове појединости, које објашњавају значај његов:

„Мирослав је један од старије браће Стевана Немање, и поуздано се зна да је био велики кнез у Хуму — Херцеговини — и у доба када је Стеван Немања као велики жулан био врховни господар уједињених покрајина српских. Када је Немања 1186. год. склопио мир са Дубровником, онда су тај одговор о миру поред њега склопили и његова браћа Страцимир и Мирослав: шта више уговор су од српске стране потписали Немања и Мирослав.

У сред љета 1189. године прође кроз Србију са својом крсташком војском, поведеном у борбу за ослобођење Христова Гроба од невјерника, прослављени цар Фридрих Барбароса. И цар и сва војска бијаху у Нишу четири дана гости Немањини, па се још и данас око града нишког налази остаци оружја и новаца њемачких из оног доба. Том се приликом свечано уговори и српско-њемачко пријатељство, и угврди да се Мирослављево сии Тољен ожени о идућем Ђурђеву дне са кћери њемачкога властелина Бертолда IV. с којом би Немања у Далмацији иначе ускоро морао укрстити интересе. Тако би се српска власт мирним путем пренијела и у оне крајеве Приморја, које су Нијемци тада држали. А зато би Тољен имао наслједити оца, Мирослава, на књажевском пријестолу прије друге браће, па је то наслједство имало да пређе и на потомке Тољенове.

Како се цар Барбароса није ни вратио жив из Азије, то ни до овог брака и уговора није ни било ништа.

Кад је Немања одступио с пријестола врховнога господара, остао је Мирослав и даље велики књаз хумски, али је наскоро за тим око 1197. године, у дубокој старости преминуо. Један од његових синова, Андрица, држао је још дуго и и после је тога велико књажевско пријесто хумски, а познато је нешто и о Андријиним и Мирослављевим унуцима Богдану и Радославу.

Мирослав је постао велики књаз хумски 1169., пошто је Немања створио основе за велику и јаку државу српску. У том међувремену, од 1169. до 1197. до смрти Мирослављеве, преписао је за њега, као за „великославнога књаза“ Јеванђеље врло вјешти преписивач „грјешни Глигорије Ђак“. Српска је писменост била тада тек у својем почетку, књиге су биле највећа ријеткост: злато се могло и стећи и од непријатеља отети — али књиге имати није било лако. Књига је била највеће благо, и зато је ова књига преписивана за тако високо лице, била управо позлаћена: „заставих ово јеванђеље златом“ — пише ту поменути Глигорије. Још нешто. Ту се каже да је Мирослав „син Завидин“, и само по томе знамо данас да се отац славнога Немање звао Завида или Завид!

Не зна се колико је времена то Јеванђеље чувано у потомака Мирослављевих ни кад је ни како је припало манастиру Хилендару. Када се у деветнаестом вијеку пробудило ново интересовање за такве старине, наишло је на ово Јеванђеље у Хилендару руски архимандрит Порфирије Успенски, па је, не могући га добити, тајно одсјекао од њега први лист и однео га у Петроград, гдје је и данас.

За науку је Мирослављево Јеванђеље од највећег значаја. Преписано је с оригинала који је писан глаголским сло-

вима, најстаријом словенском азбуком од Ђирила и Методија. До сада се у научном расправљању ово Јеванђеље називало „права драгоценост“, а сада је крађа његова осрамотила сав српски народ пред свијетом и науком!

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Изложба слика. Далматинац Мило А. Маринковић, академски сликар, приредио је ових дана изложбу слика у Биограду пошто је претходно учествовао у међународној умјетничкој изложби у Риму. Радове овог умјетника оцијењени су похвално.

Нове приче Максима Горког. Борнак Максима Горког у Италији оставио је на њега толико утиска, да се то види из најновијих радова његових. То су три приче, које су у ствари pjesме у прози, у лијепој форми и лијепом стилу а с врло интересантним садржином. Талијански колорит, талијанска средина и талијански обичаји јако се истичу и дају Горкоме ново обиљежје. Прва прича описује једног музичара, који се муком мучи да своје осјећаје изрази у тоновима. Друга је историја, коју приповиједа у жељезничком возу стари Талијан из своје прошлости о својој љубави према сиротици дјевојки. У њој је изражен сав жар талијанског сунца и талијанског темперамента. Трећа је прича најинтересантнија. Она садржи разговор двојице рибара о дивној и богатој странкињи, коју је један од њих цијелу ноћ возио у гондоли по мору. С болом у души рибар прича своје другу о њој, износи своје мисли и осјећање према њој и износи своје разочарење о љепоти живота. Ту је изнесена паралела између младог рибара и лијене и богате, али блазиране странкиње.

Друштво српских књижевника. Српски књижевници до сада нијесу били организовани, него су једино били заступљени у Новинарском Удружењу. Сада су се млади књижевници у Србији под предвођењем српског књижевника Бориса Станковића наумили да се организују и образују друштво српских књижевника. На правилима се већ ради и чим она буду готова извршиће се организација, у коју ће се примиги сви српски књижевници без обзира на крајеве у којима живе.

Толстојева изложба. Идућег мјесеца ће се отворити у Москви изложба, која је намијењена успомени Лава Толстоја, признатог књижевника руског. У тој изложби имали би да буду приказани посљедњи дани великога списатеља, те је већ састављен цијели низ слика, које су узете из живота његова у доба када је побољевао код куће и када је након тога побјегао од куће. Одбор је већ примио слике умјетника Горјелова, који је насликао слике: „Толстој у радионици“, „Бије“, „Толстој болестан на станици Астаново“. Уз то одбор је примио неколико ванредно важних Толстојевих рукописа из посљедних дана његова живота, а нарочито његова писма, која је писао познаницима. Одбор је примио и неколико карикатура Толстојевих, које ће такође бити изложене на изложби. Техничке припреме за изложбу отпочеће ових дана, а изложба ће бити отворена 2. октобра у Москви, гдје ће бити отворена мјесец дана, а онда ће бити пренесена у Петроград.

Издања руских писаца. Петроградска царска академија наука, дио за књижевност проширује постепено свој дјелокруг, те је сада почела са издавањем руских класичких писаца. Сада излази потпуно издање свеукупних дјела Љермонтова, а на јесен ће се приступити потпуном издању Пушкинових дјела. Ова ће излазити у 10 свезака кроз двије године и сачињаваће најпотпунију збирку дјела и кореспонденције великог pjesника.

Ново пронађено Бјернсоново дјело. Сад у јесен биће издано једно ново дјело Бјернсово. То је Бјернсов пријевод Игве „La legende des siecles“ на норвешки језик у прози. Бјернсон је јако волио ово дјело Игве и само из те љубави и лично за себе он га је и превео. Пријевод је истина у прози, али се Бјернсон нарочито трудио да тој прози да што више ритма. Он је ово дјело држао стално скривено тако, да га нико није могао прочитати прије његове смрти. Сад је пак пронађено међу његовим осталим дјелима и биће публиковано.

Умјетничка изложба у Сарајеву. Као што јављају из Сарајева, отвориће се ондје колективна изложба сликара Габријера Јуркића, који је родом из Купреса у Босни. Јуркић је слике изложио прије у бечкој сесији, Хагенбунду и у Кинстлерхаусу. По његовим радовима судећи он је млад таленат, који обећава, да ће постићи веће успјехе. У овој изложби, што се сада отворила, има око 280 његових радова. Ово је прва изложба умјетника Босанца на рођеној му груд.

Нови лист хрватске и српске напредне омладине. 18. ов. м. престаје, како

дозвајемо излазити смотра хрватске напредне омладине „Хрватски Ђак“, која је излазила у Загребу, као и смотра српске напредне омладине „Зора“, која је излазила у Бечу. Мјесто ове дзве смотре заочеће у Загребу излазити заједнички орган српске хрватске напредне омладине под именом „Val“, који би — како се из кругова омладине јавља — као потпуно самостални и независан лист имао да буде израз новог покрета у друштвеном, културном и политичком животу једне и друге напредне омладине. „Val“ ће излазити као полумјесечник у формату новина сваког 1. и 15. у мјесецу.

Школске књиге. У рашко-призренској епархији има преко 100 српских школа и преко 150 српских учитеља. Да би се те школе и учитељи могли користити школском литературом, која се у Српству на српском језику јавља, епархиска управа умовља писце и издаваче да јој по један примјерак тих књига шаљу, како би се такве књиге могле препоручивати школама и учитељима. Адреса. — Епархијској Управи Priština (Turquie).

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Подижите здраве станове.

Најбитнији и најглавнији услов за здравље је имати здрав стан. Јер у кући — стану — проводи се двије трећине живота, било у раду или спавању, а нарочито зими и за вријеме кишних дана, када се скоро непрекидно сједи у стану.

Здрав стан игра најважнију улогу за тјелесно, душевно и материјално развиће једне породице па и народа.

Само здрав стан може да послужи као расадник здравог подмлатка.

Здрав стан јако утиче и на васпитну страну оних, који у њему станују. Јер ко нема крова над главом, тај није никакав човек, каже наш народ.

„Имати здрав стан, значи: имати пола здравља“. А без здравог стана узалуд су сви остали погодни услови за здравље. Јер „рђав стан убија више него нечистоћа и глад“.

Нездрав стан је најглавнији извор за све могуће болести.

„У нездравом стану човек је изложен већим опасностима, но кад би у рат пошао или на разбојиште похитао“.

Сушица и шкрофулоза у свима својим облицима, те двије најопасније и најмногобројније болести, те морије наше, имају своје поријекло и најјаче се развијају у нездравим становима.

Какав је стан чита се са лица укућана.

У здравом стану су укућани здрави, румени, пуни, кријепки, весели и живахни, те им образ кишти здрављем.

А у нездравом стану су сви блиједи без капи крви, суви, испијени, закржљавили, имају многобројне додатке — гуге и друге недостатке на тијелу. Они изгледају више на сјенке него на живе створове.

Поред тога, здрав стан пријатно утиче на сваког, кријепи га, освјежава и привлачи својој породици, те се не проводи вријеме по каванама и на другим незгодним мјестима.

Од нездравог стана, и ко мора да станује, свако избјегава, и проводи и дане и ноћи и на најгорим мјестима само не у свом стану.

Нездрав стан утиче, да цијела породица пропадне са здрављем, чедношћу и имањем.

„Јер чедност и рад, задовољство и одважност у борби за опстанак, имају свој коријен већином у добрим и здравим становима“.

Данас нездрав стан је један међу најглавнијим разлозима, зашто сиротиња и раднички staleж све више тоне и пропада у чедности, здрављу и имању.

Да се све то отклони, поред осталог, неопходно је потребно, да стан буде здрав, угодан, чист, довољно велики, добро освијетљен, умјерено топао и да има и остале по здравље потребне услове и удобности.

Маса нашега народа, било у селу или вароши, не само што нема здравих станова, него живи у таквим кућицама, у којима би и најјачи див за најкраће вријеме здравље изгубио.

Једна мала, ниска кућица, на којој се познаје скорашњи леп, са малим прозором, покривена кровином, кроз коју свуда избија дим, изнутра нигдје собе, већ се на средини пуши какав пањ на влажном земљином поду, у једном углу мало сламе за спавање; двориште неограђено; око куће још један недовршен кош, а два мршава вочића везана за једно дрво без икаквог заклона.

То је у најблеђој боји она ужасна слика, која се скоро у сваком селу виђа код „одјељака“, што је посљедица распаданја задруга!

У варошима, пак, радници у маси плаћају здрављем својим и својих и великом станарином експлоатацију несавјесних притежалаца нездравих станова!

Све те бијеле и страхоте станова масе нашег народа не дају се ни описати, док се не виде.

То се сада зими може најјаче пријетити.

У соби је влажно, мрачно и загушљиво. Нечистоће свуд. Ту је смјештено све, па и разнолика живина, а најпотребнијег намјештаја нема.

Двориште је нечисто. Пред врата и око куће избаца се свака нечистоћа.

Ту рију свиње, ту лежи разна стока. Зими и кад је киша, да се заглиби у блато.

Штала, свињаци и све друге зграде су пред самим вратима.

А нужнике и нема. Он свршава нужду према времену кад то бива свуда, гдје стигне око куће!

Ето, зато наш свијет много умире и болује, зато је подмладак рђав и кржљав; који, ако убрзо не страда у таквом стану, а оно добије клице разних болести, а нарочито јектике, од чега последице у најбољем добу страда.

Такви нездравни станови најглавнији су узрок, зашто наш свијет много зими болује и умире.

Ријетко је данас наћи такву кућу, у којој преко зиме нема какав тежи или лакши болесник. У тим мјесецима број смртних случајева износи три четвртине. Док је љети обрнуто. И, „да нашем свијету није љета, кад већи дио дана пролећу ван стана, он би убрзо изгубио здравље“.

Поред тога, што су станови нездравни, још су и много претрпани. Јер, просјечно на селу, на један стан долази седам душа, а у варошима много више.

Једина је још добит, што станови нијесу тако близу један до другог, јер просјечно у селу на 100 метара долази осам станова а негдје само пет. Па и у варошима за сада још није тако велика насељеност, која би нарушавала здравље.

Данас, ко хоће да сачува здравље своје и својих, треба да подиже здрав стан.

За то не треба много средстава. А боље је за то издати новац, него за лијечење болесника,

„А ко утроши новац на стан и употреби га као што ваља, тај купује здравље за себе и за своје“.

Позориште

Ђоровићева позоришна дјела. У Загребу се ових дана давала два позоришна комада од познатог српског приповједача Светозара Ђоровића из Мостара. Једно је комедија у три чина „Зулумџар“, а друге „Адемага“ слика у једном чину. И о једном и о другом позоришном комаду критика се похвално изразила.

И ако је приповједач, не замјера му се што се и драмом бави. Од књижевникова просуђивања зависи, у којој ће форми обрадити неки предмет. Ако приповједач осјећа, да би једна грађа уметнички јача била у драми него у приповјетци, зашто онда да не напише драму. И „Зулумџар“ написан као комедија, без сумње, јаче утиче, него што би утицао написан као новела. Бег Селимбег, „зулумџар“, познат је као љут ашикџија. Не боји се никакве препреке, никоје силе, кад се ради о капрису младе и силне душе или о жељи објеснога срца. Он је човјек свјеж, несуморан, безбрижан. „Зар је ружна младост, једрина, сила, плахоћа и објест њезина?... Зар је ружан дерт, што распиње, жеже и пали, и чежња неодољна, што мамина састанке, што вуче и гони да дођеш, да се намиришеш душе дјевојачке? Је ли вез и то ружно, болан? Зар ни то не ваља?“ Кад зулумџар ашикује, нико не смије да му смета и све треба да се повуче далеко од њега. Кад он ашикује, мора да престане пазар. Он воли Емину, кћер Арифагину. Не смета њему њен стари ашик, Џаферага; то му још више дражи словиту ђуд. Ни од оца Еминица не плаши се смјели љубавник. Не прескаче он плотове као пас, него разбије плот и равним путем долази цури. Ова јуначка суровост свиђа се Емини. Она се заљубљује у њега, само неће да се пред њим покаже. Али чита он њену љубав из очију јој. Да би показала њену моћ над љубавницима, опклади се Емина са својим јараницима, да ће љубавнике разоружати. И успјела је. Џаферагу је лако разоружала, али Селимбега тек пријеваром. То јој се и осветило. Осрамоћен пред дјевојкама нашао се увијећен на Емину. Истина колебао се, да ли да јој незгодну шаду опрости и узме је за жену. Али то би било уједно и смрт његовој младости. Не, никада. Зар он да се одрече слободе, јуначтва, славе, те да робује њој, кући, дједи? Зар он да пази на свијет, родбину, адету и на све такве беспослице? Зар највише његово дјело да буде — женидба? Достојније је за таквог јунака осветити се дјевојци. Кад Џаферага диже на њега нож, Селимбег му опрашта, а Селимови људи силом одводе Емину, која се Селиму објесила око врата, не у кућу његову него Џаферагину. Из

ове незнатне грађе израдио је Ђоровић лијепу веселу игру, у којој је све — и заплет и људи и говор — једноставно, припросто, природно и лијепо. „Особито први чин са својом сликовитошћу, а поглавито са својим дијалозима пуним источњачке народне духовитости и пластике у изражају, прави је бисер домаће историографије. Свака је реплика говорника из душе извађена и на вазда нови, посебни начин у њој блијешти оштрица ироније и духа. Иза ње осјећа је читав човјек, како се креће и чувствује у даној ситуацији. Том дијалогу одговара једноставност радње и заплета, а ипак заузетост читава човјека за ствар, коју чини и коју би свом душом хтио привести крају. Зато су му и карактери пластични, пуни унутрашње акције, вели „Обзор“.

„Адемага“, слику у једном чину, хрватски листови приказују овако:

Ђоровићева је слика одзив српског писца оној ноти елегичној, која се чује у хрватској литератури у неким успјелим дјелима недалекне прошлости. Најезда новог времена затекла је старе кољеновиће неприправне; баштињени имутак нијесу умјели сачувати својим глатким рукама, па да спасе бар нешто од старог преимућства, држе се грчевито својих наслова, ограђују се њима у свијету, у који новим људима не дају приступа. И Ђоровићев „Адембег“ такав је муслимански кољеновић, којему се над главом распада кућа, али он воли остати празна желудца, јер се то не види, него скинути беговско рухо и изгинути међу простим народом. Богати Хусејинага хтио би узети његову кћер Мејру, но он је не да, јер би била срамота, да беговска кћи узима агу. Мејра ипак узима агу. Стара Беговица, Ахмедага и Ђулага хтели би лијепим наговором умекшати Адембегово очинско срце, нека би кћери опростио и ушао у свадбену својту, чије се веселе пјесме мишљају у његове невољке разговоре. Но Адембег не попушта, нити ће икад попустити, прије ће погинути, него изневјерити своју беговску част. Као у хрватских писца, и овдје се млади нараштај приклања новом духу времена, док стари остаје тврди и опор и радије ће страдати него попустити. Беговица Дудија невина је жртва те кобне тврдокорности, која не досиже више млађарије. Поглавито је Војновићев „Сутон“, на који по својем конфликту сјећа „Адембег“. Разлика је једно у расвјети: Док се „Сутон“ одиграва у полумраку, удара у запуштену кућу и неуређену башчу Адембегову жарко подневно сунце и оштри подцик сватовске пркосне пјесме. У новој Босни тај је прелаз мање романтичан него из дубровачкијих мира. „Адембег“ показује, како је Ђоровић учио на добрим врелима, док је „Зулумџар“, већ сјајан резултат тих наука.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Из виноградарства. *)

Међу многобројним болестима винове лозе, које су мање више опасне по виноградарство, спадају и болести, које су посматране у подгоричком винограду и околини у 1909. и 1910. години, чији опис и развиће наводим у кратку, како би се виноградарима могли управљати и пратити развитак истих.

Опажена болест зове се *Церкоспоро* „*Cercospora Fuckeli Sacc*“ са овим синоњимима: *Septosporium Fukeli Thumen*; *Gladosporium Fuc. S.*; *Gladosporium Rosleria Gat.*; *Gladosporium pestis Thumen*. Гљивицу је први пут описао научењак Тјумен дао јој је име *Gladosporium Rosleria*. — Болест је данас раширена по Јевропи, Аустралији и Америци и чини приличне штете.

Знаци: На горњој страни листа покаже се подебљи жућкасти слој — навлака — који у маљама покрива цијелу површину листа; на доњој пак страни листа а испод ових маља, види се такођер тамножута маља — навлака — као кадифа, која се даде прстима скинути. Заражени лист у брзо и опада. На гроздовима и младим ластарима такођер се виђа овај кадифасти-маслинови слој, који те младе дјелове лозе, кад обухвати у брзо осуши и од малог се додира леме.

Гљивица се најчешће развија на лишћу које је ближе земљи, јер она тражи за своје развиће влагу. Кад се зрно — јагода — зарази, онда петелка грозда и зрно добија модру боју а зрно тако постаје тврдо, да се може ножем резати.

Неки научењаци доказују да је гљивица церкоспора најјерни паразит — факултативни — и често се развије на лишћу, које је већ заражено пламењачом — те, гљивица сама не може толико штете учинити; други овет тврде, да при високој топлоти и довољној влаги, гљивица се нагло множи и тако зарази лишће, да ово одмах почне да опада. Особито се церкоспора развија на зану-

штеним и у долинама посађеним виноградима.

Сузбијање — састоји се у томе да се обољело лишће сакупља — и спади и да се виногради држе чисто од травуљине и обрађују како ваља.

Да још напоменемо и болест и чађавицу — „гар“ коју проузрокује гљивица „*Carpodium Salicinum Futago*“, а познаје се по томе, што по чокоту падне чађа и лишће и ластари поцрне, као да су опале и врло су крти. Лишће које оболи не може да врши своју задаћу, нити да се развија. Испод чокота, кад болест узме маха, поцрни земља и цијела околина између чокота од оне чађе која врло штетно дјелује на развиће биљке. Кад болест заузме маха онали се и трава између лоза и одмах су ту и лисне уши, које преносе са оном љепљивом течношћу болест са чокота на чокот.

Од разних љекова — течности и трошкова — за сузбијање гљивица, успјешно се може употребити бордовска чорба, као једна течност са смјешом од једног дијела петролија, једног дијела маслиновог уља (мурге) и двадесет дјелова воде; а такођер се и с јесени прска земља око чокота, са истим раствором гдје год се види чађе. Чишћење старе куге саба-теовом рукавицом од велике је користи и не треба тај рад пропустити.

Чађавица се прошле године могла опазити у дољанским виноградима и горња су средства топло препоручивата виноградарима подгоричким. **И. К.** — агр.

О избору говеди за гајење

Као што је свакоме познато, циљ гојења је: производња меса и сала. Гојењем се може храна, под подесним околностима, најбоље искористити, нарочито ондје гдје постоје природни пашњаци и ливаде, или гдје су извјесне индустријске гране спојене са пољском привредом.

Но и без тих индустријских грана, у обичном обрту пољске привреде, гојење је знатна чињеница, нарочито гојење говеди, односно корисног искоришћавања утрошене хране. Тако се, нпр., не исплаћује код мљечне стоке онај вишак хране, који се преко обичног obroка, дакле преко потребе даје, док се, на против, тај вишак гојењем одређених грла, врло добро исплаћује.

То је велика погрешка, што се у многим домазлуцима без прекида више стоке држи, по што се у ствари може добро да исхрани. У тим домазлуцима треба стоку смањити, како би се и у оскудним на пићи годинама, добро могла исхранјивати. Ту треба обрт тако подесити, да се у бољим годинама, по могућству, извјестан број грла и гојити може. На тај би начин био принос од домазлука за цијело много већи.

Што се пак избора грла за гојење тиче, то је опште позната ствар, да се за гојење узимају изнурени теглећи волови и краве. Оно је свакако боље, да се они теглећи волови што прије узму за гојење, у којих је корак лаган и тром; па ако су та грла још и млада, она ће се не само брже угојити, него дати и изврсно месо. Оне краве музаре, које су у давању млијека попустиле, треба такођер гојити. Бикове, који су дуже времена за приплод употребљавани и нијесу више за то способни, али су се у месу још одржали, најбоље је одмах продати. Но ако су у тијелу ослабили, онда их треба неко вријеме мало боље прихранити, па их онда продати. За приплод неспособне и изнемогле бикове, не треба никад штројити, јер је то врло несигурно и опасно.

Кад за гојење немамо довољно своје стоке а имамо за тај циљ довољно хране, онда ћемо морати потребан број докупити. И ту мора домаћин добро отворити очи, да се при куповању стоке за гојење, не превари у оцени. — Стара, дуго употребљена и иснурена грла, не треба да узима, јер ова грла потроше несразмјерно многу храну, док им се у „товлењу“ — гојењу нешто посна. Стара мршава грла, немају ни тако добар прохтев да једу као млађа, а у њих су и жиле већ у тој мјери огрубиле, отворде, да им месо, и поред најбоље гојазни, не може бити укусно. А овет сасвим младу стоку куповати за гојење, не може се препоручити с тога, што је она за тај циљ сразмјерно скупа.

Најбоље се гаје седмогодишња или осмогодишња грла, која су тањих костију, која имају ниска и широка прса и помекну кожу. Што се пак њихове величине тиче, да нијесу ни превелика, а ни премала. Велики, крупни волови, врло се споро гоје, а потребују при том и много хране, а мали овет нијесу често с тога добри, што су због рђаве његе у младости закржали и остали мали; на њих утрошена храна се не исплаћује. Осредња грла пак, најбоље изупотребе на њих утрошену храну.

Ако су за гојење одабрана грла сва на једном мјесту, онда треба домаћин да обрати сву своју пажњу на ваљано гојење. Према храни, од које домаћин има више или мање на расположењу,

разликујемо гојење: сијеном, гојење на паши, гојење кромпиром или репом, гојење сплацинама (помијама) и гојење житом (зрневљем).

Сијено се ријетко употребљава као храна за гојење, а кад би га за тај циљ и хтели употребити, морало би бити сасвим питома, врло добро; и кад би се за тај циљ употребило, као главна храна, онда би се морало долавати и жита, нарочито у другој половини времена, одређеног за гојење. Сијено је у осталом врло добар „зачинак“ при гојењу.

Гојење истјеривањем на пашу, само се ондје с успјехом употребити може, гдје је, по положају, на пашњацима, врло бујан пораст трава; на слабијим пашњацима, не можемо говече угојити. На пашњацима с бујном и питомом травом, може стока врло добро да се угоји; у ње је особито месо, а исхрана врло јевтина право рећи — најјевтинија. Ако не би паша довољна била, онда се стока мора у стаји дорађивати зеленом, или добром сувом пићом. Слабе паше ни стога нијесу добре ни подесне за гојење, што стока, да се може добро најести, много мора тумарати, тражећи себи по великом простору довољно хране, а то знатно смета гојењу.

Слично овоме стоји ствар и са гојењем зеленом пићом, којом се циљ само онда може постићи, ако се говедима може дати много и лако сварљиве зелене пиће. С тога треба зелену пићу користити онда, кад отпочне да цвјета, па ју онда помјешати добрим сувим сијеном, и у мањим јој оброчима, али чешће дати.

У новије доба највише се употребљава репа за гојење, а много ређе кромпир који је истина за гојење врло добар и подесан, али је скуп. Репа је много јевтинија, па се с тога за речени циљ, много радије и употребљава. По себи се разумије, да се уз репу мора тати и јарме (прекрупе), од ма кога зрневља, или у мјесто тога, пшеничних мекиња (трица). Многи домаћин грчијеши у томе, што, у циљу гојења, много репе стоци даје, у ком случају не може говече поједину репу добро да свари, несварену избалега, добија пролив и. т. д.; а то све смета гојењу.

Гојење сплацинама (помијама) врло је пробитачно и с тога, што се при том и повећа количина сламе може потрошити. На ситно исјецкану сламу — „сјечку“, или пљеву, треба с врелим помијама прелити, па ће то говеда у сласти појести и, лако сварити. При крају гојења на овај начин, треба дати и прекрупљеног зрневља — јарме.

Гојење искључиво само зрном, не може се препоручити с тога, што је врло скупо — најскупље, а да би домаћин од таквог начина гојења могао имати сигурне и стварне користи. Али при крају, ма ког начина гојења, потребно је и свакојако цијелиходно и корисно, да се гојење зрневљем, нарочито кукурузном јармом, ускори и унапреди.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

— Његово Величанство Краљ Господар, извјештен од стране управе позоришта у Загребу о смрти познатог уметника Андрије Фијана, изволио је наредити маршалату двора да изјави интенданту загребачког позоришта телеграфским путем саучешће.

Министарске вијести. Г. Душан Греговић, министар сињских послова, пробадио је на одсуство у иностранству с г-ђом краће вријеме, и синоћ се на Цетиње повратио.

Француски туристи. Уочи Крстована дошли су на Цетиње сто тридесет Француза и Францускиња, који путују научном сврхом. За њих се унапријед постарало за станове, гдје ће отпочинути, а неколико грађана било је одређено, који ће с њима општити и по вароши их разводити. Они су се довели до Котора нарочитим паробродом, који је одпловио у Бар, да их ту дочека. Једна депутација туриста, међу којима је био син бившег председника г. Лубета, са овдјешњим француским послаником г. Гандраксом посјетили су нашег министра председника г. Томановића и војног министра г. Бриг Вукотића. На Крстовдан прије поласка присуствовали су парастосу, о ком је ријеч у дворским и дипломатским вијестима. Од Ријеке до Вири путовали су на пароброду Барског Друштва „Нептун“, а с Вири жељезницом до Бара по најљепшем времену, а с њима су била два-три грађанина, који су им стали на услугу успут. Њихова Краљевска Височанства Престолонаследник и Престолонаследниковица посјетили су путнике на њиховом пароброду, кад су у Бар стигли, која их је посјета још више одушевила на њиховом путовању по Црној Гори. Из Бара су отпутовали у Крф.

*) Из друге поуке: „Болести вин. лозе“.

Експлоатација наших шума и руда. Као што смо јавили, комисија холандског синдиката за експлоатацију шума и руда у Црној Гори пропутвала је цијелу васојевићку и морачку област и долину ријеке Таре и Мораче испитујући тамошња природна богатства, па ће по недељи поћи на испитивање нишавске области. Г. А. М. Симт де Круф, који је са својим секретаром путовао уз комисију повратио се на Цетиње и веома се лијепо изражава о утисцима, које је на њега овај пут оставио. Кад комисија заврши своје путовање подијеће своје мишљење о експлоатацији природног блага у нашој земљи.

† **Анрија Фијан.** У Загребу је последије дужег и тешког боловања преминуо највећи трагичар на Словенском Југу Анрија Фијан, члан загребачког позоришта. Смрћу његовом позоришна умјетност губи много, јер је покојни Фијан био од оних рјетких умјетника, који су се својим радом уздигли високо изнад осталих. Као велики умјетник био је познат на цијелом Словенском Југу, јер је гостовао у Прагу, Љубљани, Софији и Цетињу, а једно је вријеме пробавио и у Биограду као члан Народног Позоришта. За вријеме јубиларних свечаности, када је загребачко позориште гостовало на Цетињу, покојни Фијан је својом умјетничком игром био привукао општу пажњу и с дивљењем је посматран на позорници као један у истини велики и пенемашини умјетник. Том приликом га је Њ. В. Краљ Господар изволио и одликовати Даниловим орденом III степена. Био му вјечан помен!

Представа. Цетињски дилетанти уз суделовање Богића Војводића приређују сутра, у недељу 18. окт. мј., у корист једног сиротог ученика представу „Слободарка“, трагедија у пет чинова од М. Ђорђевића — Призренца.

У мјесто вијенца. Лијепа мисао, да се полагање надгробног вијенца замијени племенитијом сврхом: приложима којем хуманом друштву, задобија све више присталица, и она је на нашу радост већ продрила у свим друштвеним слојевима. Овијех дана имамо да забиљежимо још један такав прилог. Директор Црногорске Банке, г. Дим. Богојевић, и чиновници ове, г. г.: Саво Милуновић, Љубомир Ђиновски, Саво Ш. Поповић, Гојко Грбовић, Алекса Чујовић, Ј. Мартиновић, Д. Пајевић, З. Вујисић и Ј. Вучинић, за успомену на пок. Јане Лазаревић, — рођ. Аврамовић, мајку г. Пера Лазаревића, чиновника банчина, приложили су Друштву Перу. 47. — Биљежећи са задовољством овај лијепо дар, управа најљепше захваљује приложницима.

Списак приложника за помоћ имигрантима из Старе Србије и Скендерије. Главном одбору на Цетињу стигли су даље ови прилози:

Ојштина Трејачка:

Перпера 5, учитељ Милош Бакић.
По перпера 4: Радосав Нововић, Вучко Петрић.
По перпера 3-20: Јосиф Раичевић, Зеко Нововић.
По перпера 3: Јован Дрекаловић, Томо Јочић.

По перпера 2: официр Ђоко Васовић, барјактар Иван Ивановић, Секуле Раичевић, Милован Раичевић, Тодор Раичевић, Јаков Нововић, Новица Нововић, Михајло Нововић, Драгутин Нововић, Јован Нововић, Лабуд Ивановић, Миљан Ивановић, Радош Јочић, Милоња Јочић, Мато Јочић, Панто Васовић, Милосав Раичевић, Радоје Драгићевић.

По перпера 1-20: Милосав Ивановић, Радосав Јочић, Саво Васовић, Драго Нововић, Петар Нововић, Милутин Нововић, Јово Нововић, Ново Нововић, Лука Нововић, Милета Ивановић, Радоје Павићевић, Јован Васовић, Марко Васовић, Милић Васовић, Станиша Васовић, Божо Нововић, Радоје Дрекаловић, Новак Раичевић, Томо Нововић, Мирко Нововић.
По перпера 1: Раде Драгићевић, Радосав Војиновић, Миличко Раичевић, Радомир Раичевић, Радисав Раичевић, Ново Раичевић, Милић Нововић, Мирко Нововић, Мића Ивановић, Богдан Ивановић, Радисав Ивановић, Милош Раичевић, Богдан Раичевић, Ника Јочић, Ристо Јочић, Велиша Петрић, Гавро Петрић, Мирко Петрић, Богдан Васовић, Милутин Раичевић, Анрија Драгићевић, Милија Нововић.

По 70 пара: Јаков Јочић, Милутин Васовић, Драго Васовић.
По 50 пара: Мирко Ивановић.

Ојштина Ријско-Марсенић:

По перпера 10: Павле Марсенић.
По перпера 5: поп Алексије Поповић, официр Гавро Марсенић, кмет Лакић Марсенић, Радомир Рагетић.
По перпера 4: барјактар Вучко Рагетић.
По перпера 2: Грујо, Мирко, Симо, Радоје, Радуле, сфич. Стево, Радисав, Иво Милун, Зарија и Панто Марсенић; Милован, Лука и Нико Чејовић.

По перпера 1-60: Радош Марсенић.
По перпера 1: Илија, Љубомир, Ристо, Андрија, Зарија, Никола, Миливоје, Радомир, Радун, Видоје, Јеврем и Милија Марсенићи; Марко Рагетић, Косто Грујић.
По 60 пара: Вучић Марсенић.

Ојштина Трешњевачка:

По перпера 10: кап. Стојан Вулевић, писар Радуле Стојановић.
По перпера 6: Мирко Стојановић.
По перпера 5: Вукадин Вулевић, Јован Машовић, Косто Вулевић, Новица Стојановић, Максим Стојановић, Милован Кастратовић, Зарија Машовић.
По перпера 4: Голуб Вулевић, Радивоје Стојановић, Милосав Вукићевић, Ђорђе Машовић, Миљан Вукајловић, Васо Машовић, Мирко Вукићевић, Зарија Вукићевић.
По перпера 3: официр Томица Чукић, Милоња Стојановић, Јоко Машовић, Арсо Стојановић, Радоња Вулевић, Ново Лалевић, Милосав Вулевић, Радоња Стојковић.

По перпера 2-60: Богдан Вукићевић.
По перпера 2: Милоња Мрвошевић, Вуко Вукићевић, Јово Стојановић, Никола Вулевић, Ново Маријановић, Радисав, Симо и Драгутин Стојановић; Јован Чукић, Филип Маријановић, Радоња Стојановић, Михајло Чукић, Милош Вукићевић, Милоња Кастратовић, барјактар Радисав Чукић, Мираш Чукић, Миљан Вулевић, Томо Вулевић, Богдан Стојановић, Милета Вулевић.

По перпера 1-40: Радоња Машовић.
По перпера 1: Машо Машовић, потп. Милован Машовић, Радован Вулевић, Милутин Вуковић, Ристо Машовић, Грубеља Стојановић, Стојан Маријановић, Милутин Стојановић, Милош Вуковић, Вук Маријановић, Иван Мрвошевић, Михајло Маријановић, Алекса Стојановић, Ново Вулевић, Ђуро Маријановић, Миљан Вулевић, Илија Машовић, Радош, Радисав и Милутин Вукићевић; Мића Вуковић, Богдан Машовић, Драгић Вукићевић, Стеван Вулевић, Бошко Чукић, Андрија и Лука Стојановић, Раде Ивановић, Станиша Стојановић, Радомир и Радован Мрвошевић, Радуле Стојковић, Ненад Вулевић, Ђукан, Гавро, Радомир, Тодор, Максим, Драгић, Јован и Вукота Чукићи, Аврам Вукићевић, Михајло Лалевић, Васо Лалевић, Петар и Радош Вулевић, Мираш Машовић, Вуксан Маријановић, Андрија Вулевић и Радован Кастратовић.

По 70 пара: Митар Вукићевић, Раде и Милутин Чукићи, Милутин Лалевић.
По 60 пара: Михајло Вулевић, Милун Вукићевић, Тома Стојковић.
По 50 пара: Јаков, Радуле и Бацо Чукићи.
По 40 пара: Миљан Чукић.

Ојштина Шекларска:

По перпера 6: ком. Милован Кастратовић, Лека Бракочевић.
По перпера 5: учитељ Миличко Арсенијевић, потпоручник Михајло Божовић, Ђукан Дашић, Ђукан Делетић.
По перпера 4: Милован Протић, барј. Милан Кастратовић, Милоња Рачић, Вукатин, Илија и Јелена Дашићи, Новица Рмуш.
По перпера 3-50: Милан Радевић, Милош Радевић, Мирко Кастратовић.
По перпера 3-30: Ђоко Љубић.
По перпера 3: Вукашин Лекић, Миљан Делетић, Стеван Радевић, Велиша Давидовић, Радоје Дашић, Томица Живковић.
По перпера 2-50: Мина Бабић, Вукић Пантовић.

По перпера 2: Радоје Радевић, Драго Радевић, Перко Делетић, Милија Дашић, Арсо, Милета и Митар Делетићи; Милутин Рачић, Гавро Радевић, Аксо Вучинић, Ново Бабић, Иван, Ристо, Машо Васо, Иво и Раде Дашићи; Симо Бракочевић, Андрија Матовић, Лука Матовић, Урош Матовић, Јеро Јашовић, Богдан Радевић, Зарија Радевић, Вуко Делетић, Урош Делетић, Секуле Кастратовић, Вуксан Радевић, Радосав Протић, Мирко Делетић, Лабо Дуровић, оф. Панто Пантовић, Вукашин Марковић, Вуксан Пантовић, Миленко Дашић, Веко Лабудовић, Радуле Живковић, Јаникије Поповић, Илија Јашовић, Мирко Рмуш, Вучко Томовић, Мирко и Новица Бугојићи, Пунниша Рмуш, Радета Спалевић, Радован Живковић.

По перпера 1: Вучић, Милутин и Спасоје Ђоровићи, Радуле и Јевто Спалевићи, Перко Лековић, Вукашин Радевић, барј. Јован Николић, Милоња Кастратовић, Вукота Пантовић, Илија и Мирко Ђоровићи, Милета и Вучко Пантовићи, Томо Бабић, Радета Пантовић, Вука Ђоровић, Ново Бабић, Саво Дашић, Зарија Рмуш, Мато, Аксо, Периша, Раде, Вуксан и Андрија Дашићи; Петар и Бошко Бракочевићи, Милан и Јанко Божовићи, Петар, Иван, Илија, Пуниша и Васо Матовићи; Томаш, Јован, Машо, Вукашин и Радош Јошовићи; Урош и Павић Божовићи, Дмитар и Ђукан Шарини; Радуле, Веко, Ђоко, Вукале, Милија, Радош, Милосав, Арсо, и Васо Балевићи, Никола Бракочевић, Радосав и Лука Живковићи, Ново Божовић, Вукота и Спасоје Ивановић, Вулета Јашовић, Јован Вајмеш,

Јагош Лабудовић, Милутин Божовић, Лале, Ново, Вуко и Јован Лекићи, Перко, Никола, Илија, Панто, Милета и Радош Спалевићи; Ђорђевић Бугојић, Јоса, Максим, Томо, Периша, Радош, Шћепан и Јеро Рмуши; Јаков Поповић, Кола Поповић.

По 80 пара: Радош Дашић, Михаило Спалевић, Јевто Бугојић, Јосо Лекић, Аксо Лекић, Станоје Рмуш.

По 60 пара: Илија Бугојић, Арсо, Новак и Иван Ђоровићи; Станиша Бабић, Ђоле Ђоровић, Ђока Матовић, Милован Божовић, Стеван Томовић, Вукадин, Милош и Вука Лекићи; Јован, Милутин, Васо, Радун и Ђоле Спалевићи; Радоња Бугојић, Анто, Милосав и Илија Рмуши; Вукадин Спалевић, Миленко Рмуш.

По 50 пара: Милутин, Радоје и Вуксан Лекићи; Симо Бугојић, Шћепан Рмуш.

По 40 пара: Вукајло Јашовић, Богосав, Милосав, Вукајло и Трифун Лекићи; Миљан и Вучета Спалевићи; Марко Рмуш.

Пара 20: Михаило Рмуш.

По перпера 10: поруч. Мило Кењић.
По перпера 2: Новица, Митар и Зарија Кењићи; Радосав Болевић.

По перпера 1: Илија, Иван, Радош и Радуле Кењићи; Павле Кукаљ, Михаило, Ђоле, Мило, Новак, Панто, Сретко, и Антоније Маслари.

По 80 пара: Радун Кукаљ, Новица Маслар, Милета Кењић.

По 60 пара: Радич Кукаљ, Вељо и Милош Маслари.

По 40 пара: Вуко Маслар, Крсто Кењић, Иван Кукаљ, Максим Маслар, Милосав Лекић.

По 30 пара: Милутин Кукаљ, Вуксан Лекић.

По 20 пара: Радун и Гавро Маслари.

Главни Одбор за прикупљање помоћи имигрантима из Ст. Србије и Скендерије умањава све одборе у унутрашњости, да изволе што прије послати све скупљене прилоге и спискове приложника, како би могао завршити свој рад.

РАЗНЕ ВИЈЕСТИ

Помен Мехмед-паше Соколовићу. Из Цариграда јављају: На дан смрти Мехмед-паше Соколовића први пут су у Турској приређене велике свечаности у славу једног великог турског државника. Покретачи ових свечаности су чланови новосостављеног „Друштва Историчара“ заједно са директним потомком Мехмед-паше Соколовића, Абдул Керимбегом, староцем великих добара, које је Соколовић оставио на добротворне сврхе.

Свечаности су обављене пред гробницом Соколовића а извршене су са највећом пажњом. Присуствовали су изасланици султанови, владини изасланици, неколико школа и велика маса мухамеданског свијета.

Неколико говорника у ватреним бесједама изнијели су велике заслуге за оцабину овога најгенијалнијег турског државника и истакли га новим турским покољењима као примјер патриотизма, пожртвовања и несебичности.

Чудновата је судбина овога Србина, највећег турског великог везира, који је обновио пећску патријаршију за свога рођеног брата патријарха Макарија, и који се, по ријечима једног турског историчара а Соколовићева земљака, и на самртном часу сјећа косовскога боја и захваљује Богу, што га је удостојио, да умре за вјеру, као султан Мурат на Косову!

Велика привредна изложба. Почетком 1912. год. у Биограду ће бити велика пољопривредно-сточарска изложба, на којој ће се показати све, што Србија има и може да из пољопривреде и сточарства. Једно одјељење, вјероватно, биће одређено за стране излагаче. Припреме за ту велику изложбу већ се чине. У вези са том изложбом стоји и потпуна реорганизација Српског Пољопривредног Друштва, која ће се у скоро почети да изводи. Друштво ће бити на сасвим другој основи и са много већим кругом рада. Пољопривредна изложба биће у згради Пољопривредног Друштва, а сточарска биће на Топчидерском Брду. Учесће излагача на изложби биће врло велико. На изложбу ће бити позвани многи страници, које интересује извоз Србије.

ТЕЛЕГРАМИ

Кијево, 10. септем. Убица Столипинов Багров осуђен је на смрт и биће објешен. — За вријеме Столипинова погребна није се догодило никаквих нередина.

Цариград, 11. септем. Пронесе се гласови да су јерменски револуционари упутили Великом Везиру

писмо, у коме му пријете смрћу ако се њихова затраживања не сврше по њиној жељи.

Тулон, 12. септембра. Јутрос узроком пожара околна крстарица „Слобода“ потонула је у пристаништу за 19 минута. Било је 500 мртвих, а стотина људи, који су скочили у воду прије него је експлозија наступила, спасени су.

Списак странаца приспјелих на Цетиње

од 9. до 17. септембра 1911. год.

Гранд Хотел: Барон Е. де Севес, дипломата из Ментсели; Х. Конверт, инжењер из Париза; барон фон Геминген Путенбург, начелник, К. Ламперт, професор; Г. Ванер, консул из Стутгарта; Васо Васиљевић, трговац из Трста; Сесар Пасквала, инжењер из Рима; Ј. де Ридер, приватије из Француске с г-ђом; Гида Тосде Симахаца, приватије из Б. Пеште; г-ђа Е. де Сас са ћерком из Б. Пеште; Ото Хенрих, лекар из Алсфелда; 49 Енглеза (друга група) друштва Т. Кук из Лондона; д-р Дерсе са г-ђом, адвокат из Угарске; Г. Краг, Р. Валтер, А. Масен с г-ђом, приватни из Лондона; д-р Ј. Попиц, лекар из Беутена; П. Хевере, приватни из Лондона; г-ђица Бранд, приватна из Берлина; Е. фон Кап, чиновник из Берлина; П. Шухе, трговац из Нинберга; Алфред Штајн, трговац из Нинберга; д-р Ф. Рајх, чиновник, Р. Стеке, лекар из Беча; В. Васиљевић, трговац из Трста; г-ђа Хасе са ћерком из Берлина; Карл Думкер, драгоман из Берлина; 108 чланова француског туристичког клуба из Париза; П. Хавере, приватни из Лондона, барон Ј. де Круф, новинар из Амстердама; А. Калавријас, новин. из Атине; Ернест Крестиоли, чиновник из Њемачке; М. Шнудку, Т. Фансохимо, јапански официри из Токије; Љ. Вучковић, трговац из Котора.

Хотел Рајнвајн: К. Реглинг, лекар, Ђ. Лошман, чиновник из Берлина; Конрад Плех, чиновник из Клодернајбурга са г-ђом; д-р Роберт Јарулијер, лекар из Б. Пеште; Јохан Јасенички, чиновник из Черновице; Јан Ладислав, фабрикант из Прага; Камило Морган, новинар из Беча с г-ђом; барон Егловштајн, приватни из Вирибурга; Јоханес Хуберт, лекар из Дрезде; Алфред Јан, чиновник из Дрезде; Лајтгенштоферфинрих, чиновник из Ребдорфа; Адолф Науман, чиновник из Прага; Хлача Рајнер, новинар из Прага; Емиљ Јунг, лекар из Салцбурга; Алберт Хофман, чиновник из Бадена; Густав Хари, чиновник из Бадена; Александар Вална, монтер из Граца; Јелена и Јохана Шраде, из Беча; Херман Лауфен, трговац из Фридланда; Марко Караман, трговац из Котора; В. Влаховић, руски капетан и Божидар Марковић, руски официр из Тифлиса; Емиљ Милохолић, приватни из Опатије; Спасоје Драшковић, трговац из Котора; Георг Којзер, апотекар из Беча с г-ђом; Карл Новак, монтер из Хајнфелда; Лосенс Колијер, посједник и Павло Марулис, студент из Лондона; Александар Шварц, трговац из Загреба; Карл Куршман, чиновник из Бреславе; Казда Франц, шофер из Брука; Венделин и Ема Колерус, посједници из Темишвара; Давид Хаузер, трговац из Зеленике; Лујо Броз, наставник из Загреба.

Званични огласи

ОБЈАВА

Овим се чини на знање, да ће се у недељу 18. септембра држати јавна лицитација у канцеларији Команде Дивизије на Цетињу, за издавање потребне количине хљеба завојску при истој, почињући од 1. октобра ове, па до 30. априла идуће 1912. године.

Сви они, који желе лицитирати нека се означенога дана пријаве реченој команди у 9 сати прије подне, кад ће лицитација и отпочети, а закључиће се у 11½ сати истога дана прије подне и уступити понудиоцу најниже цијене, ако ова за Министарство буде повољна.

Лицитантери су дужни положити као кауцију у готовом новцу перпера 2000 или у непокретном имању перп. 4000. Уложена кауција у имању мора бити слободна од ма каквога дуга и као таква судом овјерена, иначе њен подносилац нема право лицитирати.

Подробни услови могу се вијети у канцеларији команде за вријеме од 8. септембра па до дана лицитације.

Број Р. 3654. Број Одсјека 1133. Из канцеларије Админист. Одсјека Краљ. Министарства Војног, 1. септембра 1911. г., Цетиње. 13

Статистички податци о монополу духана у Подгорици за 1910. год.

I. Производње и вриједности дувана.

КАПЕТАНИЈА	Површина у хектаре				Количина откупљеног духана	Вриједност откупљеног духана	просјечни производ за сваки хектар	Просјечна вријед. откупљеног духана				
	затражена и дозвољена	гајена	за хектар	за кв.								
Подгоричка	41	0523	40	9385	36968	32596	33	903	06	798	71	88
Љешкополска	61	1520	58	2855	57706	45654	74	990	83	783	90	79
Зетаска	14	6282	15	4813	11355	8967	39	733	46	579	24	78
Требјешка	15	6747	14	1960	4564	2426	42	321	49	171	62	53
Служка	10	6015	10	2602	7146	5092	45	696	47	496	33	71
Пиперска	1	0010	1	1602	645	414	02	555	93	356	85	64
Љешанска	1	6835	2	4797	789	494	84	318	18	199	55	62
Никшићска	5	6420	6	1652	1044	403	13	169	33	65	38	38
Црмнска	3	5490	3	2987	3074	4016	25	931	88	1237	52	30
Крајинска	34	2160	33	4880	41109	29044	51	1227	57	867	31	70
Шестанска	13	2860	13	1040	16424	10428	01	1253	15	795	78	63
Мркојевићска	2	0475	2	0020	1320	621	60	659	39	310	48	47
Улцињска	20	9680	20	0200	19796	9400	99	988	81	469	57	47
Барска	1	6380	1	6380	1023	757	15	624	54	462	24	74
Свега	227	1397	222	5173	202963	150427	83	919	19	676	02	7410

II. Главни извод продатог дувана

КАПЕТАНИЈА	Продата количина		Укупни износ продатог духана
	кг.	гр.	
Подгоричка	16933	150	103945
Петрушињска	7363	600	23569
Служка	1171	150	4555
Пиперска	940	900	4842
Зетаска	1425	100	7723
Братоножићска	517	550	1924
Љешкополска	103	500	786
Мартинићска	273	500	1214
Горњи Кучка	268	700	766
Доњи Кучка	688	900	3053
Љешанска	174	950	1313
Затријebaчка	3	750	22
Барска	6290	935	38049
Мркојевићска	289	—	1542
Улцињска	4840	375	16420
Доња Црмнска	2250	750	9900
Горњи Црмнска	28	—	55
Требјешка	26452	—	105288
Луковска	647	—	1689
Дробњачка	7165	—	18233
Језерско-Шаранска	5558	—	13025
Планина Пивска	2694	—	5574
Жупа Пивска	4239	—	9114
Голијска	2811	—	6223
Бањска	7856	—	20714
Ускочка	2525	—	6382
Свега	155219	269	676912

III. Извод количине продатог домаћег и страног дувана по класификацији

Магазин раздавања	СТРАНИ ДУХАНИ					Д О М А Ћ И										Д У Х А Н И																											
	Продата количина турских цигарета	Продата количина италијанских цигарета	Екстракт дувана	Укупна количина страних дувана	Укупна количина од гр. I	Ц И Г А Р Е Т Е					Р Е З А Н И Д У Х А Н																																
						Даница	Немања	Балша	Експорт	Јубиниј	Арванит	Укупна цигарета од гр. I	Укупно цигарета од гр. II	Укупно цигарета од гр. III	I Врста	II Врста	III Врста	IV Врста	V Врста	Укупно продатих страних дувана	Укупно продатих домаћих дувана	Укупно продатих страних дувана																					
Цетиње	1900	139	090	4	144	990	274	886	297	962	1550	852	28	024	423	1238	100	321	1952	600	872	331	2824	401	050	4630	700	2373	550	3511	800	2202	900	13120	—	16932	824	17077	814				
Подгорица	—	—	14	375	31	—	45	375	21	720	50	300	723	250	9	450	200	1944	600	286	7850	81	470	294	9320	136	850	4119	250	5658	500	8051	—	9012	—	26977	600	29927	920	29973	295		
Никшић	—	—	11	—	—	11	—	39	—	106	—	367	—	3	—	67	—	768	—	120	2000	148	000	1350	000	446	—	4930	—	4235	—	17695	—	45164	—	72670	—	74020	—	74031	—		
Колашин	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	500	103	—	72	—	—	99	—	20	2000	106	500	308	500	201	—	2258	—	1062	—	7317	—	9288	—	20126	—	20434	500	20434	500			
Бар	—	—	98	520	23	—	121	520	26	200	26	—	318	865	—	156	—	304	500	779	365	52	200	831	565	35	325	1592	—	1918	250	5198	500	3993	—	12737	075	12	500	13581	140	13702	660
Свега	1900	262	985	58	—	322	885	361	809	514	762	3062	967	112	474	846	—	4354	200	826	3167	939	042	925	2209	1220	225	17529	950	15247	300	41773	300	69859	900	145630	675	13	500	154896	384	155219	269

Број 4953. Из канцеларије Статистичког Одјека, Краљ. Министарства Унутрашњих Дјела, 14. маја 1911., Цетиње.

ДРЖАВНИМ СТИПЕНДИСТАМА у иностранству

Како многи од стипендиста овога Министарства још нијесу послали увјерење о свом успјеху и владању у школи према министарској наредби од 23. јула т. г., П. Бр. 2438, то се и овим путем посљедњи пут опомињу да то учине одмах, а најдаље до 20. септембра ове године.

Ко ни у овом року не поступи према горњој наредби, одузеће му се стипендија.

П. Бр. 2920. Из канцеларије Министарства Просвјете и Црквених Послова, 27. августа 1911. год., Цетиње. 2,3

ОГЛАС

Моли се свако, ко би што знао о Року Шантоновићу из Бара, који је прије 14 година преко Марсеља отпутовао за Јужну Америку — Бонзаеро, — да јави што прије овом Министарству.

Број 3663. Из канцеларије Кр. Министарства Иностранних Дјела, 5. септембра 1911. г. на Цетињу. 2,3

ОГЛАС

Спасо Богдановић из Колашина, посљедњи пут се, назад 4 године јавио својој породици из Лос-Ангелос у Америци, те како се о реченом, од тог времена више ништа не зна, то се моли ко би што о поменутом знао, да обавијести ово Министарство.

Број 3713. Из канцеларије Кр. Министарства Иностранних Дјела, 5. септембра 1911. г. на Цетињу. 2,3

ОБЈАВА

На основу чл. 58., а у везу са чл. 24. Закона о устројству војске, овим се чини на знање:

да ће активна војска извршити десето дневно вјежбање у времену од 10. октобра па до 1. децембра текуће године; на четним и баталионским зборним мјестима.

Број Р. 3775. Из канцеларије Министарства војног, 6. септембра 1911., Цетиње. 2,3

СТЈЕЧАЈ

На основу чл. 5. а у везу са чл. 4. закона о парохијском свештенству расписује се стјечај на упражњену парохију „Личовску“.

Молбе са односним документима имају кандидату поднијети овој Консисторији најдаље до првог октобра тек. године.

Број 1368. Из канцеларије Консисторије Никшићске, 30. августа 1911. год., Никшић. 1,2

ОБЈАВА

Почетком прошле 1910. године због извјесних тешкоћа, прекинута је упутничка служба између Црне Горе и Сједињених Држава Американских.

Сада, пак, пошто су поменуте тешкоће уклоњене, а будући се увидјело да је шилање новца из Америке помоћу поштанских упутница практичније и сигурније него шилање посредством чекова и новчаних завода, то се је Кр. Црногор. Пошт.-Телеграфско Одјељење споразумјело са интересованим поштанским дирекцијама, да се почев од 1. октобра по новом календару ове године, опет установи упутничка служба између Црне Горе и Сједињених Држава Американских.

П. т. број 10157. — Из канцеларије Поштанско-Телеграфског Одјељења Министарства Унутрашњих Дјела, 3/16. септембра 1911. год., на Цетињу. 2,5

ОБЈАВА

У недјељу 25. септембра ове године, држаће се јавна лицитација, у канцеларији Команде Дивизије у Подгорици за набавку фуражи (овса и сијена), онолико колико буде команди потребно за издржавање коња, почињући од 15. октобра ове па до 30. априла идуће 1912. године укључно.

Лицитација ће се означенога дана одржати од 2 до 5 послје подне и уступити понудиоцу најниже цијене ако ова за команду буде повољна.

Лицитанти су дужни у напријед положити кауцију и то.

У готовом новцу перпера 1000 — (једну хиљаду) или у непокретном имању у вриједности од перпера 2000 — (двје хиљаде), а имање мора бити слободно од ма каквог дуга и као такво судом оверено иначе подносилац кауције нема право на лицитацију.

Број Р. 3805. одсј. 1176. Из канцеларије адм. одсј. Кр. Мин. војног, 9. септембра 1911. год. Цетиње.

ОГЛАС

Михаило Келов Перић из Орахова, капетаније Горњи-Кучке, јавио се потоњи пут својој породици у мјесецу фебруару т. г. из Принц Руперт у Канади, те како се о истом ништа више не зна, то се моли свако ко би што о поменутом знао, да изволи обавијестити што прије ово Министарство.

Број 3620. Из канцеларије Кр. Министарства Иностранних Дјела, 31. августа 1911. на Цетињу. 1,3

ОГЛАС

Биће потребито за одјељења овог суда и за истражни затвор идуће зиме 120000 килограма дрва.

Дрва ће бити букова.

Продаваће се у комадима (изданицима и цјенаницама) дугим од једног до једног и по метра, а тешким од једног до пет килограма највише.

Лицитанти ће имати положити по 300 перпера кауције за обезбједу извршења уговора обвезе у готову новцу, картама од вриједности, или сигурном јемству.

Предузимач ће бити дужан издати 1/3 дрва најдаље до 15. октобра, 2/3 на 15. новембра ове године, а 3/3 на 1. фебруара 1912., на које рокове ће примати новце у једнаким количинама.

Дрва ће се примати на државну мјеру.

Лицитираће се на један товар (сто педесет килограма).

Дрва ће се погађати и на кубичне мере са означеном тежином по комаду. Требаће сто и четрдест кубичних метара правих и добро сложених дрва.

Од ова два начина продаје издавања дрва бираће суд према изјавама лицитаната на дан продаје.

Ко би желио предузети издавање поменуте количине дрва према наведеним условима, нека се пријави у канцеларију потписатог суда 11. септембра 1911. у 8 сати прије подне, гдје ће се држати јавна лицитација по реченом послу, и издавање дрва уступити понудиоцу најниже цијене у 3 сата послје подне истог дана, ако дође виши број лицитаната.

Број 813—VII—1911—17.

Шавник, 22. августа 1911. год.

— Краљ. Обласни Суд —

Предсједник,
С. Радуловић.

2,2

ОБЈАВА

У недјељу 25. септембра ове године, канцеларије дивизијских команда: На Цетињу, у Подгорици, Никшићу и Колашину даваће лицитацијом набавку доље означених количина ржане сламе.

На Цетињу две стотине — 200 квинтала.

У Подгорицу стотину и осамдест 180. "

У Никшићу стотину и шездесет 160. "

У Колашину шездесет — 60. "

Одређене количине имају се предати дотичној команди до 1. новембра ове године.

Лицитације ће се одржати реченога дана од 9 до 11½ сати прије подне и уступити понудиоцима најнижих цијена, ако ове за Министарство буду повољне.

Број Р. 3761. одсј. 1161. Из канцеларије администр. одјека Мин. војног, 6. септембра 1911. год., Цетиње. 2,2

ОГЛАС

Потписаном суду потребито је 400 твара дрва за огрев својих одјељења и овд. истражног затвора за ону и 1912 г.

На дан 16. октобра, тек. год. у 2 сата послје подне отпочеће јавна лицитација у канцеларији суда ради набавке поменуте количине дрва, ког дана они, који би жељели лицитирати нека се пријаве у судској канцеларији, а услови уговора могу се приказати у истој сваком ко би желио лицитирати и прије дана лицитације.

Број 3904—VII—1911—45.

У Никшићу, 7. септембра 1911. г.

— Кр. Обласни Суд —
за предсједника, — судија,
Фил. Пејовић.

1,3

Службени огласи

ОГЛАС

Јавна продаја непокретности Муљете Р. Вуксановића из Биоца, извршиће се у канцеларији потписатог суда 7. јануара 1912. год., у 3 сата послје подне.

Виђи оглас у 30. броју „Гласа Црногорца“ ове године.

Број 683—336—1911.

У Дољанима, 10. септембра 1911. г.

Капетански Суд,
кап. Кр. Л. Ивановић.

Р. 50, бр. 756, 1,1

СУДСКИ ПОЗИВ

Овим се позивају наследници имовине пок. Ива Сандића из Пошћена у Дробњацима и сви они, који ма какво право подлажу на поменути имовину, да престану потписатом суду 8. октобра ове год., у 8 сати изјутра, гдје ће се одржати јавна расправа по истом послу (чл. 668. Оп. Им. Зак.)

Нарочито се пак позива Саида, жена Рада Делибашића, сестра пок. Ива, која се оселила у Краљевину Србију прије 7—8 година, али се не зна у које мјесто, да реченог дана лично или преко свог законитог заступника престане суду.

У противном случају суд ће њеном дијелу, као признатог наследника, поставити старатеља према наређењу чл. 671. Оп. Им. Законика.

Број 495 ех 1911. III—1910—23.

Шавник, 22. августа 1911. год.

— Краљ. Обласни Суд —

Предсједник,
С. Радуловић.

Р. 125, бр. 533, 2,3

Приватни огласи

ОБЈАВА

којом објављујем свакоме, да по чл. 696. Оп. Им. Законика не одговарам за дугове мога сина Радоје, који се налази у Сјев. Америци и које он чини без овлашћења мога, а Радоју овим позивам на диобу имања

**ПОЗИВ НА УПИС
У ПРИВАТНУ ТРГОВАЧКУ ШКОЛУ
У ПОДГОРИЦИ**

У први курс може се уписати свако, ко је свршио 4 разреда основне школе.
У други курс уписују се слушаоци, који су свршили с успјехом први курс.
Уписивање врши од 5. до 15. септембра г. Јарослав Навратил, директор Подгоричке Банке.
Предавања почињу 15. септембра у згради олд. Државне Гимназије.

Програм Приватне Трговачке Школе у Подгорици

§ 1.

Задатак је школе, да предавањем стручних предмета пружи трговачком staleжу потребно образовање и припрема кандидате на практикантска мјеста у разним трговачким и индустријским предузећима, nonчаним заводима и у државној финансиској служби.

§ 2.

Приватна Трговачка Школа траје 2 године (2 курса по 10 мјесени), а исполвентима се издаје сједоначство о постигнутом успјеху у појединим предметима.

§ 3.

НАСТАВНИ ПЛАН:

I. КУРС:

Српски језик
Њемачки језик
Трговачко књиговодство
Трговачка аритметика

II. КУРС:

Српски језик
Њемачки језик
Талијански језик
Трговачко књиговодство и
кореспонденција
Трговачка аритметика

§ 4.

Предавање ће се вршити свакодневно од 7—9 сати у вече, изузевши празником и недјељом од 10—12 сати прије подне.

§ 5.

У Приватну Трг. Школу може се уписати свако, ко је свршио најмање 4 разреда основне школе. О примању појединих ученика ријешава управа школе са наставницима.

§ 6.

Сваки ученик при упису дужан је платити 3 перпера уписнице (само у први курс), која ће се употребити за школске потребе и полугодишњу школарину унапријед. Школарина износи годишње перпера 120—

§ 7.

Школа стоји под врховним надзором Краљ. Министарства Просвјете и Црквених Послова. Подгорница, 3. септембра 1911. г.

П. п. бр. 749, 1,1 Урава Приватне Трговачке Школе.

НА ЗНАЊЕ. Моју кућу, која се налази у Катунској улици број 82, са 20 одељења, дајем под офит, било посебно одељења било у целости.

За подробнија обавештења обратити се потписатој.

Цетиње. **Ивана Никичина**
Р. 34, бр. 417, 3,3 **Ражнатовић.**

За наступајућу школску годину добили смо у великој количини свих потребних уџбеника и других бачких потреба.

Књижара **Ш. Г. ЛАКОВИЋА** у Никшићу.
П. п. бр. 716, 3,4

НА ЗНАЊЕ

У управи цетињске општине упражњено је мјесто *секретара—благајника*, јер је досадашњи предао оставку, које ће се мјесто попунити конкурсом.

Кандидације се примају до 25. септембра ове године и у њима кандидати имају означити: име, презиме, досадашње занимање и стално мјесто пребивања; школску спрему, праксу при државним или приватним надлештвима, **приложив за то оригиналне документе**, и колико је дотични кандидат у стању дати гаранције у новцу или непокретностима за руковање касом, а и сигурни јемци могу се назначити.

Кброју 1061.

В—1911—428.

На Цетињу, 6. септембра 1911. год.

Општинска Управа,
заступник председника
Р 105, бр. 741 1,3 **Т. Милошевић.**

ЦРНОГОРСКА БАНКА НА ЦЕТИЊУ

ставља до знања свима својим акционарима III. IV. и V. кола, да је уплата акција отпочела од 1. јула т. год. и да се иста већ у великој врши, те са овим позива и оне акционаре, који још са уплатама нијесу отпочели, да приступе неодложној уплати, како не би подлегли плаћању затезне камате, чинећи им на знање да је сваком резервиран онолики број акција колико је који желио и уписао. П. п. бр. 660, 6,8

ОГЛАС

Продајем из слободне руке: — 1 кућу двокатницу 11 квадр. метара, уз исту воћњак, а под њом сопствену, текућу, непресушиму воду; 9 рала орачиће попуњено великим бројем лоза, смокава и другог воћа, од којих су 3½ рала подводни; 18 мотика винограда; 1 косу ливаде; виши број прикрајака и припадајућа ми комунска и планиска права. Сва имовина постоји у два дјелокруга.

Ко би желио купити горње намјешће, нек се изоли у што краћем времену обратити подписатом, ради умјерне цијене.

Дољани (Златица), 4. септембра 1911.
Р. 86, бр. 740, 2,3 **Богдан Бошков Ивановић.**

ПРОДАЈЕМ ради коначног исљења из своје отаџбине све своје покретно и непокретно имање т. ј. мобиле, једну кућу у Мирковој вароши на главној пјаци, на најљепшем мјесту и једну у старој вароши нову, још не довршену — такође на најљепшем мјесту.

Продају овог имања извршићу у најкраће вријеме.

Подгорница. **Димитрије Беговић.**
Р. 50, број 762, 1,2

**ЦРНОГОРСКИ ТРГОВЦИ
тражите само прави**

П. п. број 423, 11,52

Јављамо својим пријатељима и познаницима, да ћемо давати 40-дневни парастос нашој никад незаборављеној сунруги, односно снахи

† БУРЂИ

у неђељу 18. ов. мј., у 10½ сати прије подне, на гробљу.

Ожалошћени:

супруг **Симо; ђевер Петар — Спасићи**
с породидом. Р. 40, бр. 758, 1,1

Мом нигда непрежаљеном брату

† СТЕВУ ЂИЉЕНУ

држаћу годишњи парастос у недјељу 18. септембра у 8 сати прије подне, на гробљу, што јављам пријатељима и познаницима.

Цетиње. Вјечито ожалошћени брат:
Р. 31, бр. 764, 1,1 **Одо.**

БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском неодољиве туге и жалости која нас нађе услед смрти нашег непрежаљеног сина односно брата и дјевера

† Јанка М. Кркељића

који се, послје дужег боловања, пресели у вјечност 20. јула о. г., у 22. години свога живота, у Принц Руперт — Америка — неможемо пропустити а да не изјавимо захвалност браћи Црногорцима и осталим Србима, а тако и Инглецима, који се налазе у Принц Руперт, а који драгог нам покојника у онако великом броју до вјечне куће испратише, не пожалев труда ни материјалних жртава, само да спровод што величанственији буде.

Особито смо благодарни: Ђоку Вуковићу, Милићу Грујићу, Јанку Милутиновићу и Милу Иванчевићу, који се око покојника док је боловао, као и око сахране с покојниковим братом (од стрица) Рашком Кркељићем највише заузимаше.

Благодарни такође остајемо г-ђи Милки Миловић да положеном вијешу.

20 августа о. г., било је у Лутову покајање нашем непрежаљеном Јанку гдје су се купиле многобројне покајнице, те не можемо пропустити, да не изјавимо благодарност: команд. у пензији попу Николи Симиновићу с Врскућанима; поткомд. Новици Чубрановићу, с Пелевчанима; поруч. Видаку Ђедевићу с Бијочанима и потп. Шћепану Маринићу с Птичанима, који у онако великом броју дођоше и нашег покојника искрено жалише, те нам у неколико жалост умањеше.

Вјечито благодарни остајемо нашим пријатељима из Куча, Пипера, Ровача, Мораче и Колашина, који, и ако из велике даљине не пожалише труда само да својим присуством умање нашу жалост. Такође благодарни остајемо: Расловићима, Душчанима, Милачићима, Дужанима и Кисјеличанима, који у нашој жалости својски учествоваше; а тако исто смо благодарни Илији П. Вучевићу из Клопота на његовом присуству и искреном жаљењу.

Благодарни остајемо: г.г. команд. Јовану Пламенцу, врш. дужн. командата бригаде, Андрији Рађеновићу, врш. дужн. пред. обласног суда, Ђуру Ивовићу, Милићу Радевићу и Дервишу Омербашевићу судијама обл. суда; Ђуру Мандићу, архивару мин. правде; потп. Ристу Стојановићу; судијама општ. суда: Тому Милошевићу; кап. Велиши Лакчевићу, и Николи Марђеновићу; Раду Марићу, в. д. секр. обл. суда; Илији Филиповићу, писару мин. правде; пошт.-телеграфским чиновницима: Саву Стругару, Алекси Костићу, Блажу Филиповићу и Максиму Ивовићу; Мирашу Ђукићу, трговцу; Миладину Вујисићу, арх. обл. суда; писарима: Петру Вуковићу и Душану Копитовићу; Стеву Ђурашковићу царинику; Саву Никачу, писару општ. суда; Ђорђији Никезићу, писару општ. суда; Јовану Леверди, писару бригадне команде; практикантима обл. суда: Митру Вукотићу, Богдану Иванишевићу, Блажу Радловићу и Ђуру Пламенцу; Михаилу Канаји; писарима Вел. Суда: Марку Грујићу, Божини Бачановићу и Комнену Спахићу на телеграфским саучешићима, а тако исто перј. Нешку Шушовићу. Вељу Лазовићу и Раду Петровићу на писменим саучешићима.

Захвални остајемо учитељу Мојсији Поповићу, на одржаном међу покајницима говору.

Благодарни остајемо нашој браћи Лутовцима, који нам се први у невољи нађоше те нас жалосне трјешине и многобројне жалбенике срјешташе не халећи труда и материјалних жртава.

Лутово, 1. септембра 1911.

Ожалошћени: отац, оф. Милија, мајка **Веруша**, браћа: **Нешо** и **Боле**, сестра **Стана**. снаха **Добрица**, са осталом родбином.

Р. 460, број 757, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Под притиском неодољиве и доживотне неизлечиве туге и жалости, која нас задеси прераном смрћу нашег непрежаљеног јединца сина — односно синовца

† Франческа Бумчи

који се послје кратког боловања, у најљепшем цвијету своје младости, у 18 години, пресели у вјечност 14 текућег мјесца, сматрамо за особиту дужност овим дати изљива дубоке благодарности, без разлике свакоме, ко је у нашој преголемој тузи — ма којим путем — узео учешћа и тијем дао видљива знања љубави према нама и милом покојнику.

Подгорница, 8,21 септембра 1911.

Ожалошћени: отац **Ђузепе**, стриц **Петар** са осталом родбином. Р. 90, бр. 750, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег никад незаборављеног сина, брата, нука — односно синовца и ђевера

† Марка Филипова Вукосавовића

који се пресели у вјечност 19. августа ове године у најљепшем цвијету свог живота у 26 години. Покојник бавио се у Америци 5 година, одакле је болестан дошао на Цетињу у болницу Данило I., ђе му се и операција учинила, послје петнајесто дневне операције покојник је испустио своју племениту душу у пут више Доброског Села.

Овијем путем сматрам за дужност изјавити највишу захвалност председнику општине ријечке са општином, који га сретоше и попратише до пристана са многобројним народом. Остајемо благодарни председнику општине Вирске, који га са општином сретоше и испратише. Особита хвала браћи Сотонићима, који га на Вир чекаше и донијеше до у Сотонићима. Остајемо вазда захвални Грађанима, Подгоранима, Дупиљанима, Брчеланима, Буковичанима, Бољевићима, Глуходољанима, Лимјанима, Улцињанима, који са многобројним групама дођоше и ожалише нашег покојника и нас ожалошћене ублажише. Такођер остајемо благодарни свима онима који нам изјавише писмена и телеграфска саучешића. Доживотна хвала свима и свакоме, који лично, писмено-телеграфично учествоваше, покојника ожалише и до вјечите куће попратише.

Сотонићи, 10. септембра 1911.

Ожалошћени: отац **Филип**; мајка **Маша**; браћа **Јово** и **Мирко**; сестре **Стана**, **Велика**, **Златана** и **Јелсна**; баба **Мара**; стриц **Павле**; снаха **Дуња**; са свом родбином. Р. 200, бр. 753, 1,1

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Приликом тужне вјести која нам стиже 6. он. мј. да је 24. јула (6. августа) ове године наш мили сина а односно брат

† САВО

преселио се у вјечност, у јужној Америци Kosretal Britaniko. Посље тродневног боловања; сматрамо за свету дужност изјавити своју најискренију захвалност нашој браћи Црногорцима тамошњим, који се на глас његове смрти искупише и онако величанствени спровод учинише, те нашег покојника до вјечне куће испратише и матери земљи предадоше. На истом скупу да би нам видно-материјално своја саучешића указали, приложише следећа господа, којим вјечито остајемо благооарни, и то: по 30 печа: Васо Калуђеровић; по 25: Ђурица Калуђеровић; по 20: Петар Вујошевић, Петар С. Кривокапић, Крсто Мухадиновић, Блажо Мухадиновић; по 15: Јован Николић, Видак Мухадиновић, Саво Калуђеровић; по 13: Симо Рогановић; по 12: Видак Ј. Павићевић, Нико Пајовић; лиру инглеску: Филип Татар; по печа 10: Јанко Рогановић, Филип Врбица, Радале Поповић, Лазар Звицер, Ђуро Звицер, Ристо Кривокапић, Андрија Кривокапић, Стеван Пејовић, Рако Кривокапић, Никола Пејовић, Јован П. Марковић, Марко Марковић, Никола Б. Пејовић, Митар Марковић, Лазар Перовић, Јован Марковић, Лука Марковић, Иван Вучковић, Стево Н. Мартиновић, Никола И. Кривокапић, Нико, да Класић, Машан Поповић, Васо Рогановић, Божо Ђуричић, Милош Ђуричић, Илија Рогановић, Никола М. Поповић, Радван Пејовић, Васо Липовина, Марко Јовановић, Васо Пајовић, Петар Вуксановић, Марко Мухадиновић, Марко Дамозетовић, Саво Радловић, Перо С. Мухадиновић, Саво Мухадиновић, Нико Јововић, Крцун Гвозденић, Мило Драгутиновић, Васо Драгутиновић, Јован Ш. Павићевић, Мило Мартиновић, Лука С. Павићевић, Иван Миловић, из Кртола, Ђуро Јовановић, Радван Ђуровић, Јоко Кривокапић, Михаил Вуксановић, Ђетко Банићевић, Јошо Ф. Марковић, Блажо Калуђеровић; по 5: Марко Николић, Филип Копривица, Крсто Капетановић, Видак Николић, Саво Марковић, Милан Милић, Мирко Контић, Марко Божовић, Мато Татар, Петар Ђосовић, Крсто Станковић, Перо Поповић, Млађан Пејовић, Лазо Радловић, Марко Мирковић, Панто Радловић, Марко Вучковић, Андрија Јовановић, Бошко Јовановић, Саво Н. Марковић, Мићо Марковић, Милан Поповић, Саво Ј. Бјелаш; 6: Милан Мијановић; 3: Ђуро Вујачић; 1: Иван Брандић, аустријанац, тако остајемо благодарни нашем синовцу односно рођаку Митру Ф. Калуђеровићу, који уза свој прилог од 50 печа, горименовани новца нам упуту преко свештеника Јоветића, ђе је на 11. ов. мј. у присуству свих учасника у нашој жалости код наше куће и прочитао списак свих горе именованих приложника.

Срдчна хвала нашим пријатељима из Ераковића, вароши Цетиња, Бјелоша, Цуца и Бјелица, који у великом броју од оба пола код наше куће дођоше и по обичају с нама драгог покојника ожалише и стим нам жалост ублажише.

Вјечита хвала нашој браћи Пеклићима, сваком селу по на особ те у оноликом броју од оба пола, заједно снама покојника ожалише. Тако хвала нашој браћи Кућиштанима, који не жалише ни учем труда и тијем нам у велико жалост ублажише.

Још једном свијем и свакоме доживотна наша захвалност који нам ма којим путем у овој нашој жалости саучешића указаше.

Пеклићи, 11. септембра 1911.

Ожалошћени: отац **Андрија**, брат **Симо** и шћело братство **Калуђеровића**. Р. 473, бр. 759, 1,1

АСИКУРАЦИОНИ БЕНЕРАЛИ

(ASSICURAZIONI GENERALI)

У ТРСТУ

ДРУШТВО ОСНОВАНО 1831. ГОД.

ГАРАНТНИ ФОНД

КР. 366,829.741'68,

Обезбјеђени капитал на живот до краја 1909. износио је:

КР. 1.034 МИЛИЈОНА

Црногорска Банка на Цетињу је главно заступништво за Краљевину Црну Гору.

те се за осигурање може свако обратити било њој, било њеним филијалама и заступништвима у унутрашњости, било пак банчином подзаступништву за Никшић и околину: Никшић. Тргов. Акц. Друштву.

Друштво прима обезбјеђења живота уз најповољније услове и са свим умјереним премијама.

Assicurazioni Generali — Трст.

П. п. бр. 1116, 12,12